

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Under 4. Februar 1910 nedsatte Landbrugsministeriet en Kommission med den Opgave at forberede et Lovforslag, tilsigtede at fremskynde Fæstegodsets Overgang til Selveje, eventuelt ved et Paabud om, at det tilbageværende Fæstegods skal overgaa til Selveje eller andre Besiddelsesformer, der i social eller nationaløkonomisk Henseende frembyder afgørende Fordele fremfor Livsfæstet. I den Skrivelse, hvormed Landbrugsministeriet nedsatte denne Kommission, blev Kommissionens Nedsættelse begrundet ved følgende Bemærkninger:

„Erkendelsen af, at Selvejet som Besiddelsesform for Landejendomme i social og nationaløkonomisk Henseende frembyder overvejende Fortrin for det private Livsfæste, og at det derfor maa anses for i høj Grad ønskeligt, om Fæstegodset under Hovedgaardene kunde overgaa til Selveje, har siden den frie Forfatnings Indførelse i 1849 affødt dels en Række Love, hvorved Statens, Kirkers og offentlige Stiftelsers Bøndergods paabødes afhændet til Selveje (eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte), medens de private Godsejere opmuntredes til at bortsælge deres Fæstegods, dels en Række ved privat Initiativ fremkomne Lovforslag, hvorved det tilsigtedes at give Fæsterne under Hovedgaardene Ret til at fordre de af dem fæstede Gaarde overdragne til Selveje.

Uagtet det maa indrømmes, at de nævnte Love i væsentlig Grad har bidraget til at formindske Fæstegodsernes Omraade, spiller Fæstevæsenet dog endnu i større Dele af Landet en betydelig Rolle, og det Tidspunkt ligger utvivlsomt fjernt, da Fæstegodserne i det hele vil være forsvundne, saafremt der ikke af Lovgivningsmagten træffes Foranstaltninger til at fremskynde Udviklingen, eventuelt ved et Paabud om, at det tilbageværende Fæstegods skal overgaa til Selveje eller andre Besiddelsesformer, der i social og nationaløkonomisk Henseende frembyder afgørende Fordele fremfor Livsfæstet“.

Kommissionens Betænkning blev afgivet i August 1911. Betænkningen, hvoraf Eksemplarer i sin Tid er blevet omdelte blandt Rigsdagens Medlemmer, viser imidlertid, at der ikke i Kommis-

sionen kunde opnaas Enighed om at paabyde Fæstegodsets Overgang til Selveje, og at der ej heller indenfor det Flertal af Kommissionens Medlemmer, som i og for sig var stemte for et saadant Paabud, kunde opnaas Enighed om et positivt Forslag i saa Henseende.

Medens den nævnte Kommissionsbetænkning ikke har foranlediget de skiftende Regeringer til at forelægge Rigsdagen noget Lovforslag, der paabyder Fæstegodsets Overgang til Selveje, har de bestaaende Foreninger af Fæstere henholdsvis i Sjællands Stift og i Fyns Stift flere Gange rettet Henvendelser til den nuværende Regering om Forelæggelse af et saadant Lovforslag. Og da Regeringen ganske kan tiltræde de ovenfor anførte Bemærkninger i Landbrugsministeriets Skrivelse af 4. Februar 1910, har man ment at burde fremsætte foranstaaende Lovforslag.

Lovforslaget paabyder, at Ejerne af Fæstegodset inden 5 Aar efter Lovens Ikrafttræden skal sælge de paagældende Ejendomme til Brugerne paa de i Forslaget nærmere bestemte Vilkaar. For saavidt saadant Salg ikke til den Tid har fundet Sted, fordi Brugeren ikke har ønsket at købe Ejendommen paa de lovbestemte Betingelser, bestemmes det endvidere (§ 18), at Ejeren skal overdrage de paagældende Ejendomme til Staten mod herfor at oppebære den Købesum, der vilde være tilfaldet ham, hvis Ejendommen var blevet overdraget til Selveje efter Lovens Bestemmelser.

Med Hensyn til det nærmere Indhold af Lovforslaget henvises iøvrigt til nedenstaaende Bemærkninger til de enkelte Paragraffer.

Til § 1.

Denne Paragraf indeholder en nærmere Bestemmelse af Udtrykket „Fæstegods“, hvorved i denne Lov skal forstaaes:

1) Alle til et Gods hørende Ejendomme, der er Fæstetvang undergivne, jfr. Lov af 9. Marts 1872 § 4, og endvidere de fæstepligtige Selvejergaarde, der er bortsolgte fra et Gods efter den 1. Januar 1916, naar Salget er sket til en anden end Brugeren.